

Editat de **Neverland SRL**.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin **Editurii Neverland**.

Copyright © 2022, **Editura Neverland**.

! Nicio parte (fragment sau componentă grafică) din această lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al Editurii Neverland.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BOERESCU, DAN-SILVIU

**Cele două Elisabete : mituri istorice reanalizate
despre cele mai longevive suverane britanice :**
Elisabeta I (1588-1603) și Elisabeta a II-a (1952-2022) /
Dan-Silbiu Boerescu. - București : Neverland, 2022

Conține bibliografie
ISBN 978-606-9602-65-2

94

Coperta: Aurelian Leahu
Tehnoredactare: Gabriela Anghel
Corectură: Eugenia Oprea

Redacție:

tel.: 0790 557 986

e-mail:

editura@neverland.ro

Editura Neverland

Librăria UJmag:

tel.: 0733.673.555; 021.312.22.21

e-mail: comenzi@ujmag.ro

ujmag.ro

Ujmag.ro

DAN-SILVIU BOERESCU

CELE DOUĂ ELISABETE

**Mituri istorice reanalizate despre cele
mai longevive suverane britanice –
Elisabeta I (1588-1603) și
Elisabeta a II-a (1952-2022)**

SUMAR

De la Elisabeta I la Elisabeta a II-a – patru secole, dar totuși o cale nu atât de lungă: paralele intersectate	7
Două copilării care nu anunțau tronul, ba chiar dimpotrivă... ..	11
Între datorie și iubire, cei sacrificați au fost Robert Dudley și Philip Mountbatten, fostul prinț Filip al Greciei.....	28
Niște „fetițe“ de 25 de ani, incapabile să conducă un regat / imperiu?	43
Provocările majore din timpul a două domnii îndelungate sau Elisabetele între amenințarea <i>Invincibilei Armada</i> și crearea Commonwealth-ului, fără a uita de un senzațional filmuleț cu James Bond.....	54
De la Maria Stuart la lady Diana și Meghan Markle, o istorie mereu controversată a marilor coșmaruri feminine ale unor regine longevive	107
Aceste firi sportive care nu au ratat niciodată trofeele (cinegetice... și nu numai).....	160
Amurgul Reginelor = sfârșitul Monarhiei?	168
...În loc de <i>Epilog</i> : Ginul de viață lungă și rețetele culinare favorite ale reginei Elisabeta a II-a	190
(Dublă) Bibliografie regală peste veacuri	192

De la Elisabeta I la Elisabeta a II-a – patru secole, dar totuși o cale nu atât de lungă: paralele intersectate

Anglia și, peste patru secole, Regatul Unit au avut două Elisabete. Cele două suverane, probabil cei mai străluciți lideri din istoria țării, au o mulțime de lucruri în comun, peste timp, de acum într-o fabuloasă eternitate...

Elisabeta I a domnit peste 44 de ani (1558-1603). Elisabeta a II-a a stat pe tron peste 70 de ani (1952-2022). Aceste exemple de longevitate la conducerea statului nu erau anunțate cu nimic de copilăria fiecăreia dintre ele. Elisabeta I era fiica oarecum renegată (nu era băiat!) a lui Henric al VIII-lea cu Anne Boleyn. Mama ei a fost executată la ordinul tatălui ei. După ce crudul părinte a dispărut, i-a urmat la tron bolnăviciosul frate vitreg al fetei neglijate de toată lumea, Edward. Acesta a avut o domnie scurtă, care a încetat din cauze naturale. I-a urmat Mary, sora vitregă, care se temea că Elisabeta îi putea amenința poziția. Așa că a dispus să fie închisă în Turnul Londrei. Orice i se putea întâmpla aici. Numai că Mary a pierit și ea curând, din același motiv ca Edward – o sănătate precară. De unde Elisabeta trăia cu spectrul eșafodului în fiecare zi, într-o bună zi, ea s-a trezit luată pe sus și dusă la Westminster Abbey pentru a fi încoronată regină.

Elisabeta a II-a a avut, în schimb, o copilărie fericită în sânul unei familii care nu avea bătaie de cap și se bucura de viața idilică la țară, la conac. Tatăl ei era fratele mai mic al viitorului rege Edward. Când acesta i-a succedat tatălui lor, bunicul Elisabetei, micuța prințesă părea că s-a îndepărtat și mai mult de linia de succesiune dinastică, mai ales dacă unchiul ei s-ar fi căsătorit și ar fi avut copii. Dar nu a fost așa! Abia ajuns pe tron (...nu și propriu-zis încoronat încă!), noul rege a ales, după mai

puțin de un an, să abdice! Se îndrăgostise de o americană divorțată, Wallis Simpson, și, în calitate de cap al Bisericii Anglicane, nu se putea în niciun caz căsători cu aceasta. Așa că a ales să renunțe la tron în favoarea iubirii. Iar tatăl micuței prințese cea fără de griji, care, probabil, s-ar fi măritat cândva cu vreun nobil anonim și ar fi dus pe mai departe o viață lipsită de griji, a ajuns deodată principesă moștenitoare a principalei monarhii a lumii, ceea ce a impus abandonarea stilului de viață tihnit de până atunci și cursuri intensive, oboșitoare, de istorie constituțională (în care termenul „Datorie“ revenea obsesiv). Iar, peste 15 ani, când tatăl ei a fost răpus, la numai 56 de ani, de o maladie neiertătoare, s-a trezit brusc regină, pe când se afla într-un turneu în Africa. Amândouă Elisabetele și-au sacrificat, practic, marile iubiri în favoarea servirii patriei. Elisabeta I era îndrăgostită, în tinerețe, de maestrul ei de călărie, Robert Dudley, un bărbat căsătorit și membru al unei familii de trădători dovediți și osândiți la pedeapsa capitală. Când soția acestuia a avut un accident controversat, căzând dubios pe niște scări, scandalul a fost imens. Iar regina nu se putea mărita cu un asemenea bărbat. Așa că a emis o proclamație către parlament, în care, spre disperarea generală, a anunțat că nu se va mărita niciodată, că nu va avea alți „copii“ decât cetățenii țării pe care o conducea și că va rămâne de-a pururea o „fecioară pură“ (...istoricii nu s-au pus niciodată de acord asupra împlinirii acestui ultim deziderat, dar nici au pus bază prea mare în inevitabilele bârfe ale epocii).

Viitoarea Elisabeta a II-a se îndrăgostise, pe când avea numai 13 ani, de un verișor îndepărtat, dezmoștenitul prinț Filip al Greciei. Familia acestuia fusese alungată de pe tron și din țară, surorile lui se măritaseră cu înalți demnitari naziști în perioada interbelică, el însuși trăia din mila rudelor britanice (familia Mountbatten), nu avea nici măcar o adresă poștală și era doar un simplu ofițer de marină fără avere. Totuși, prințesa moștenitoare Elisabeta nu a conceput să se mărite decât cu el și numai cu el, în ciuda opoziției familiei, a Curții și a elitei politice, în frunte cu Sir Winston Churchill. Dar, când a fost încoronată regină, la presiunea

generală, nu i-a atribuit lui Philip (noul său nume oficial era folosit în această grafie), decât un rol secundar, de prinț consort (și, apoi, duce de Edinburgh), nicidecum pe cel de rege. Philip a fost obligat de cutume să îngenuncheze la propriu în fața soției lui (cu care avea deja doi copii) la încoronarea acesteia, iar apoi, la toate ceremoniile oficiale, să stea – tot la propriu! – la doi pași în spatele acesteia, o frustrare pe care nu și-a vindecat-o niciodată.

Ambele Elisabete au fost întâmpinate cu neîncredere de clasa politică exclusiv masculină și plină de prejudecăți misogine la începutul domniilor lor. Chiar dacă fiecare avea 25 de ani la urcarea pe tron, ele erau considerate doar niște „copile“ incapabile să ducă uriașa povară a conducerii regatului, unul care începea deja, în fiecare caz, să aibă probleme evidente. Elisabeta I demarase edificarea unui imperiu naval și colonial de proporții, dar asta se făcea prin intermediul manevrelor neortodoxe ale unor Walter Raleigh sau Francis Drake, care au atras ostilitatea generală a marilor monarhii europene. Unde mai pui că, după separarea de Vatican a țării după ce papa i-a refuzat lui Henric al VIII-lea, tatăl Elisabetei, un divorț, insula britanică era efectiv perpetuu izolată și amenințată cu represalii violente din partea națiunilor catolice de pe continent.

Ajunsă pe scaunul de regină după Al Doilea Război Mondial, Elisabeta a II-a a trebuit să facă față amurgului tragic al epocii coloniale și să admită că Regatul Unit pierdea statutul de cel mai mare imperiu al lumii, rând pe rând, coloniile ei emancipându-se și declarându-și independența. Părea că se profilează un fiasco total. Numai că, bine sfătuită de consilierii săi și de primii dintre cei 15 premieri pe care i-a investit în timpul domniei ei, ea a știut să transforme eșecul politic și economic într-un semnificativ succes de imagine, concretizat prin crearea Commonwealth-ului, o asociație de state fără precedent în istorie, care reunea nu mai puțin de 57 dintre fostele colonii britanice sub sceptrul simbolic al Coroanei de la Palatul Buckingham. Mai mult, Elisabeta I și-a putut păstra statutul de șef nominal al unor țări importante, rămânând suzeranul Canadei sau Australiei, dar și al altor 12 state.

Încetul cu încetul însă pozițiile politice și de reprezentare socială ale celor două Elisabete s-au consolidat durabil, ele devenind lideri naționali și supranaționali incontestabili, personaje iubite de popor (față de care au știut să se apropie inclusiv la propriu, fizic, comunicând direct cu acesta și făcând periodic „băi de mulțime“) și respectate de întregul mapamond.

Dincolo de asta sau tocmai din acest motiv, aparent fragilele ființe de sex feminin au dovedit fiecare incredibile aptitudini sportive. Și Elisabeta I, și urmașa ei de peste patru veacuri, Elisabeta a II-a, au fost pasionate de călărie și de vânătoare, pe care le-au practicat cu o dexteritate de nebănuț. Amândouă au mers până la ultimele consecințe, știind să trimită săgeata ultimă sau să apese decisiv pe trăgaciul puștii cu lunetă pentru a-și adjudeca trofee. Și nu doar niște trofee cinegetice...

Două copilării care nu anunțau tronul, ba chiar dimpotrivă...

Elisabeta I era fiica renegată (...nu era băiat!) a lui Henric al VIII-lea cu Anne Boleyn și a avut contact cu destinul tragic încă din frageda copilărie, când, nici mai mult, nici mai puțin, mama ei a fost executată la ordinul tatălui ei.

Povestea este bine cunoscută și a inspirat piese de teatru, romane, filme și chiar musicaluri (cel mai recent exemplu fiind *Six*, de Lucy Moss și Toby Marlow, al cărui titlu trimite explicit la cele șase neveste ale tatălui primei Elisabeta).

Henric al VIII-lea (28 iunie 1491 – 28 ianuarie 1547) a fost al doilea monarh al Casei Tudor, succedând tatălui său, Henric al VII-lea. Este faimos și datorită faptului că a avut șase soții: Catherina de Aragon, Anne Boleyn, Jane Seymour, Anna de Cleves, Catherine Howard și Catherine Parr. Situația conjugală a monarhului englez, în fapt, a fost mai mult decât complicată și depindea deopotrivă de interesele dinastice cât și de pasiunile pur umane ale lui Henric, un dictator sadea, inclusiv în budoar.

Pentru că era de așteptat ca tronul să fie moștenit de fratele mai mare al lui Henric, prințul Arthur, Henric a fost, inițial, pregătit pentru o viață monahală. În 1502 însă, după decesul fratelui său Arthur la vârsta de 15 ani, Henric devine prinț de Wales și moștenitor al tronului. Deoarece moartea prematură a prințului Arthur, practic, ar fi rupt alianța maritală dintre Anglia și Spania, Consiliul Regal, care dorea s-o păstreze pe Catherina ca regină, îl roagă pe noul prinț de Wales s-o accepte ca soție. Dar, deoarece un text din Biblie (Leviticul) interzicea căsătoria dintre un cumnat și o cumnată, a trebuit să se obțină o bulă papală (în 1503) și să se facă dovada că prima căsătorie a Catherinei n-a fost niciodată consumată. La 14 luni după decesul primului ei soț, Catherina ajunge să fie logodită cu Henric. Ea era cel mai mic copil supraviețuitor al regelui

Ferdinand al II-lea de Aragon și al reginei Isabela I a Castiliei, unificatorii Spaniei și cei care au reușit emanciparea iberică de sub dominația maură. Totuși, în 1505, când Henric al VII-lea își pierde interesul față de o alianță cu Spania, fiul său – tânărul Henric – este forțat să declare că logodna a fost aranjată fără consimțământul său. Abia după moartea lui Henric al VII-lea, succesorul său, Henric al VIII-lea, care avea doar 17 ani, se căsătorește cu Catherina la 11 iunie 1509, iar la 24 iunie 1509, cei doi sunt încoronați la Westminster Abbey.

Dar, cel puțin din punct de vedere al liniei de succesiune dinastică, căsătoria nu era ceea ce își dorea tânărul monarh. La 18 februarie 1516, după mai multe avorturi și un băiat mort la vârsta de două luni, consoarta regală a născut o fată, prințesa Maria a Angliei, care mai târziu va domni sub numele Maria I. Regele, care își dorea cu înfocare un fiu, începuse să se întrebe dacă această căsătorie nu fusese cumva blestemată. El s-a îndrăgostit de Anne Boleyn (fiica primului conte de Wiltshire, nepoata ducelui de Norfolk, sora metresei lui Henric – Mary Boleyn și... una din doamnele de onoare ale Catherinei!) și a început să-și dorească să o ia în căsătorie pentru a căpăta un moștenitor legitim de sex masculin. Pentru că divorțul civil nu exista în acea vreme, iar Henric și Catherina erau catolici, trebuie să se ceară papei anularea căsătoriei.

Cardinalul Thomas Wolsey, care servea ca lord cancelar, este însărcinat să trateze cu Vaticanul însă nepotul reginei, Carol Quintul, se opune divorțului cu înverșunare. Papa Clement îl trimite în Anglia pe cardinalul Campeggio, care trebuia împreună cu Wolsey să judece cazul, însă regina Catherina obține ca procesul să se judece la Roma. Convins că era trădător, Anne Boleyn a insistat și a reușit ca Wolsey să fie demis din funcții publice în 1529. Cardinalul a început atunci un complot secret pentru a o forța pe Anne să plece în exil și a început comunicarea cu regina Catherina și cu papa în acest scop. Când acest lucru s-a descoperit, Henric a ordonat arestarea lui Wolsey și, dacă n-ar fi murit din cauza bolii sale în 1530, înaltul prelat ar fi fost executat pentru trădare.

Înlocuitorul lui, Sir Thomas More / Morus, inițial, a cooperat cu regele la noua sa politică, denunțându-l pe Wolsey în parlament și proclamând că mariajul lui Henric cu Catherina a fost ilegal. Cum regele a început să nege tot mai fățiș autoritatea papei, remușcărilor lui More au crescut, el nemaidorind să sprijine inițiativa lui Henric de a se despărți de prima soție. Thomas Cranmer, fost capelan al familiei Boleyn, este numit arhiepiscop de Canterbury. La 25 ianuarie 1533, acesta celebrează în secret căsătoria lui Henric cu Anne.

La 23 mai 1533 căsătoria dintre Henric și Catherina este declarată nulă, iar cinci zile mai târziu căsătoria dintre Henric și Anne este declarată validă. Catherina a fost, în mod formal, deposedată de titlu de regină și Anne a fost încoronată la 1 iunie 1533. Noua regină a născut prematur, la 7 septembrie 1533, o fată care a fost botezată Elisabeta, în onoarea mamei lui Henric, Elisabeta de York. Respingând deciziile papei, parlamentul a validat căsătoria dintre Henric și Anne cu Actul de Succesiune din 1533. Fiica fostei regine Catherina, Lady Mary, a fost declarată nelegitimă și scoasă din linia de succesiune. Tuturor adulților din regat li s-a cerut să recunoască dispozițiile Actului prin jurământ, iar cei care au refuzat erau trimiși la temniță pe viață.

Parlamentul a votat Statutul Apelurilor, care interzicea să se facă apel la Roma în materie de chestiuni religioase, Actul de Supremație, care-l considera pe rege „unicul și supremul șef al bisericii Angliei“ și îi atribuia atât jurisdicția spirituală, cât și jurisdicția civilă, și Actul de Succesiune, care anula prima căsătorie, iar pe copiii născuți din această căsătorie îi priva de drepturile lor la coroană în favoarea descendenților Annei Boleyn. Opoziția la politica religioasă a autoritarului monarh a fost repede suprimată în Anglia. Un număr de călugări disidenți au fost torturați și executați. Cei mai proeminenți au fost John Fisher, episcop de Rochester și sir Thomas More, fostul lord cancelar al lui Henric, care au refuzat amândoi să depună jurământul față de rege și au fost ulterior condamnați pentru înaltă trădare și decapitați. Ulterior, John Fisher și Thomas

Morus au fost canonizați de Biserica Catolică, iar în 1980, Thomas Morus a fost canonizat și de Biserica Anglicană.

Cuplul regal s-a bucurat de o perioadă de calm și afecțiune, apoi Anne a refuzat să joace rolul supus care se aștepta de la ea. Vivacitatea și opiniile ei, care au făcut-o atât de atractivă în timpul iubirii ilicite, au făcut-o prea independentă pentru rolul de soție, în condițiile în care Henric se aștepta la obediență absolută de la toți cu care interacționa la Curte. Regelui a început să-i displace iritabilitatea constantă a Annei și caracterul ei violent. După un avort în 1534, el a văzut drept o trădare eșecul de a-i dăruia un moștenitor. În ajunul Crăciunului din 1534, Henric începe să discute cu Cranmer și Cromwell variantele prin care o putea părăsi pe Anne fără să fie obligat să se întoarcă la Catherina. După ce Anne și-a revenit dintr-un nou avort în ianuarie 1536, Henric declară oficial, cu o nonșalanță cinică, faptul că al doilea său mariaj este produsul unei vrăjitorii. Noua amantă, Jane Seymour, este mutată rapid la Curte. Cinci bărbați, inclusiv fratele Annei, sunt arestați sub acuzația de incest și trădare, acuzați că au avut relații sexuale cu regina. La 2 mai 1536, Anne a fost arestată și dusă în Turnul Londrei. Este acuzată de „adulter, incest și înaltă trădare“. Deși dovezile împotriva lor au fost neconvingătoare, acuzații au fost găsiți cu toții vinovați și condamnați la moarte în cadrul parodiei de proces politic orchestrate de Henric. George Boleyn și ceilalți bărbați acuzați au fost executați pe 17 mai 1536. La 8 dimineața, pe 19 mai 1536, regina a fost executată și ea, micuța Elisabeta devenind orfană de mamă.

Chiar a doua zi după execuția Annei, Henric s-a logodit cu Jane Seymour, una din doamnele de onoare ale reginei, iar zece zile mai târziu s-au și căsătorit. În același an se votează Actul de Succesiune din 1536, care declară copiii lui Henric cu regina Jane drept moștenitori ai tronului în timp ce lady Mary și Elisabeta sunt declarate nelegitime și excluse din linia de succesiune. În 1537, Jane naște un fiu, prințul Edward, viitorul rege Edward al VI-lea. Nașterea a fost dificilă, iar regina a murit la Palatul Hampton pe 24 octombrie 1537 de o febră puerperală. Henric a

considerat-o pe Jane „adevărată“ lui soție, singura care i-a dăruit moștenitorul de sex masculin pe care l-a dorit cu atâta disperare.

În 1540, Henric dorește să se căsătorească din nou pentru a asigura succesiunea. Thomas Cromwell, numit conte de Essex, sugerează o căsătorie cu o prințesă germană, Anne de Cleves, sora ducelui protestant de Cleves, care era privit ca un aliat important în cazul unui atac romano-catolic asupra Angliei. Pictorul Hans Holbein cel Tânăr a fost trimis la Cleves pentru a realiza un portret al Annei pentru rege. Deși s-a spus că el a pictat-o într-o lumină măgulitoare, este puțin probabil ca portretul să fi fost extrem de inexact, deoarece Holbein a rămas favorit la Curte. După ce a privit portretul pictat de Holbein și a cerut descrieri de la curteni, Henric a fost de acord cu căsătoria.

Însă, la sosirea Annei în Anglia, Henric o găsește complet neatractivă. Cu toate acestea, căsătoria are loc la 6 ianuarie 1540. În scurt timp, vrea să anuleze căsătoria nu doar pentru că cei doi nu se înțelegeau, dar și pentru că ducele de Cleves s-a angajat într-o dispută cu Sfântul Imperiu Roman, cu care Henric dorea pacea. Regina Anne a fost destul de inteligentă pentru a nu împiedica încercarea lui Henric de anulare a căsătoriei. Întrebată oficial, ea și-a jucat rolul pentru care fusese instruită și a mărturisit că această căsătorie nu a fost niciodată consumată. Henric a declarat, la rândul său, că intra în cameră în fiecare noapte și doar își săruta noua mireasa pe frunte înainte de culcare, apoi pleca în dormitorul său. Toate impedimente în calea unei anulări au fost astfel înlăturate. Căsătoria a fost dizolvată, iar Anne a primit titlul de „Cea mai iubită soră a regelui“ și Castelul Hever, fosta reședință a familiei Boleyn. Cromwell, între timp, a căzut în dizgrație pentru rolul său în aranjarea căsătoriei și a fost ulterior decapitat.

La 28 iulie 1540 (în aceeași zi în care Cromwell a fost executat), Henric s-a căsătorit, din nou, cu tânăra Catherine Howard, verișoara primară și doamna de onoare a Annei Boleyn. Era absolut încântat de noua lui regină. Dar, la scurt timp după căsătorie, regina Caterina are o aventură cu curteanul Thomas Culpeper. Catherine Howard cea de-a